

גוט שבת GutSábész

19. évfolyam 30. szám • Ára: 330 HUF • ב"ה

KIADJA: CHABAD-LUBAVICS ZSIDÓ NEVELÉSI ÉS OKTATÁSI EGYESÜLET

Gyertyagyújtás Budapesten: 19:33 • ב' אייר תשע"ז • 2017. 4. 28. • פרשת תזריע מצורה • Szombat kimenetele: 20:45

Lassan, de folyamatosan nő az antiszemitizmus Magyarországon

Nyilvánosságra hozta a Tett és Védelem Alapítvány 2016-os felméréseinek eredményét, mellyel a magyar lakosság antiszemita előítéletességét vizsgálták. Az eredmények szerint drasztikusan nő a Holokauszt tagadása és relativizálása, valamint a magyar társadalom ötödére jellemző az erőteljes zsidóellenes beállítódás. A felmérés tapasztalatairól egy konferencián számoltak be, melyen meghívott vendégek bevonásával kerekasztal-beszélgetésre került sor.

A kutatás eredményeit Hann Endre, a Medián Közvélemény- és Piackutató Intézet ügyvezető igazgatója mutatta be. A Medián 2016 novemberében végzett átfogó felmérést a TEV megbízásából. Ennek során 1200 embert kérdeztek a zsidósághoz és a holokauszthoz fűződő viszonyokról. A vizsgálatot több éve végzik, így az elmúlt időszak tendenciái is kö-

vethetők vele. Ebből kitűnik, hogy az antiszemita előítéletesség lassan, de folyamatosan növekszik. A nemzetközi összehasonlító adatok azt mutatják, hogy az antiszemitizmus szintje hazánkban magasabb, mint számos Nyugat-Európai országban. Ugyanakkor a hazai zsidóságnak kevésbé kell fizikai atrocitásoktól tartania.

A megkérdezettek a „zsidó” szóról leggyakrabban vallásra, népre, országra asszociáltak, sokan a holokausztra és az üldöztetésre, és szintén gyakori volt a pénz, befolyás, hatalom típusú említés. A kifejezetten negatív említések, lealacsonyító jelzők csak minden tizedik válaszadónál jöttek elő, nagyjából ugyanennyi volt a kifejezetten pozitív minősítések aránya is. A vészidőszak emlékezete megosztja a magyar társadalmat: a megkérdezettek mintegy fele szerint napiren-

den kellene tartani a kérdést, a másik fele szerint teljesen el kellene hagyni azt.

A kutatás megállapította, hogy a kormánypárti közönség zsidókhöz való viszonya átlagosnak számít, a baloldali pártok hívei között viszont az átlagosnál ritkább az antiszemitizmus. A Jobbik szavazóinak 46 százaléka az erősen zsidóellenes, további 11 százaléka pedig a mérsékelt antiszemita.

Bodnár Dániel, a TEV kuratóriumi elnöke beszédében hangsúlyozta: a magyarországi helyzet épp azért különleges, mert a Magyarországon tapasztalható antiszemitizmus Európában szokatlan, régi típusú zsidóellenesség, mely ősi toposzokból merít erőt, annak ellenére, hogy a többségi társadalomtól gyökeresen eltérő életformát élő zsidók száma igen alacsony.

1% a rászorulókért

Közeledik az adóbevallás ideje. Ne hagyja elveszni 2x1%-át, ajánlja fel szervezeteinknek! Az EMIH 2017-ben is rászoruló honfitársainkat segíti a felajánlásokból. Figyelem! Változik a felajánlás rendszere!

Tájékozódjon a részletekről:
www.cedek.hu/2017-egyszazalek/

Újra jön a Mega Barhesz Akadémia

Idén újra megrendezzük a tavalyi nagy sikerek után a szabadtéri Barhesz Akadémiát: május 14-én vasárnap új helyszínén, a Szent István parkban sütünk együtt. Tradicionális barheszkészítéssel és kóstolással várunk mindenkit!

Mikor, hol: május 14. 13.00 óra;
Szent István Park
Jelentkezés és részletes információ: posta@zsido.com

Ingyenes koncert az újjászülető zsinagógákért

A Budapest Fesztiválzenekar „BFZ a közösségért, újjászülető zsinagógák” koncertsorozat keretén belül, 2017. május 4-én 19.00 órakor a Tokaji Kulturális és Konferencia Központban ad koncertet.

Ingyenes jegyek a színház jegypénztárában igényelhetők!
www.bfz.hu

Hanna Női Klub:

Pészách Séni – a második esély

Hogyan változtathatjuk meg pozitívan kapcsolatainkat a kommunikáció segítségével? – Szentpéteri Julianna, EMK-tréner előadása; Zsidó dallamok, kóser falatok, tombola; Maradj csendben! című dokumentumfilm levetítése.

Időpont: május 7. 17-20 óráig
Helyszín: Novotel Centrum Zsolnay terme.

Részvételi szándékát kérjük jelezze telefonon: 268 0183, vagy e-mailen: hannaklub@zsido.com.
Belépőjegy: 1500 Ft

TEV-konferencia

Hetiszakasz

A megtisztulási törvények

Első hetiszakaszunk – *Tázriá* (3Mózes 12-13.) – az emberek, valamint az edények és ruhák tisztasági és tisztulási törvényeit tárgyalja részletesen, kezdve a szülő nő tisztátalanságától, folytatva különböző leprás bőrbetegségekkel. A *cáráát*, ami egyfajta bőrbetegség. Bölcsseink kapcsolatba hozták a rossz nyelvvél, vagyis a pletykával, ami szintén gyorsan terjed és veszedelmet jelent az emberiségre.

Második szakaszunk – *Mócorá* (3Mózes 14-15.) – a lepra-szerű bőrbetegségek felisme-

résével és gyógyításával foglalkozik, ami a kohaniták feladata volt. Háromféle leprát különböztet meg az Írás: ami az ember testét, ruháit, illetve háza falait érinti. A beteg karanténba zárták, és a kohanita feladata volt megállapítani, elmúlt-e a bőrbetegség (*cáráát*), melynek különböző fajtáit e szakasz ismerteti. Bölcsseink felfogása szerint a *cáráát* olyan – szellemi eredetű – betegség, ami büntetésként sújtja az embert különböző vétkek (mint pletyka, kibeszélés, rágalom, stb.) miatt.

Zsidó híradó

Újra indul a hittanoktató-képzés

Ebben az évben is meghirdeti az EMIH a hittanoktatók képzését. A hathetes kurzuson résztvevők megismerkedhetnek a hitközség oktatói által kidolgozott, a magyar oktatási rendszerben tanuló diákok igényeire szabott oktatási programmal. Emellett pedagógiai és pszichológiai ismereteket szerezhetnek és elmélyíthetik vallási tudásukat is.

A kurzus június 1-jén indul, a foglalkozásokra a Keren Or központban (1052, Károly körút 20.) kerül sor 18 órától 19.30-ig. Az oktatásba a közösség rabbijai és oktatói mellett a Bét Menáchem Általános Iskola szakértői is becsatlakoznak. Azok a résztvevők, akik a kurzus elvégzése után sikeres vizsgát tesznek, csatlakozhatnak az eddigi oktatói csapathoz, és hozzájuk hasonlóan Budapest területén lévő általános iskolákban kezdheti

meg az oktatást.

Az általános iskolai kötelező hit- és erkölcsstanoktatásban immár mind a

nyolc évfolyamon részt vesznek a diákok. Az EMIH programját, amely a zsidó vallás és a héber írás-olvasás alapjainak megismertetését tűzte ki célul, évről évre egyre többen választják. Jelenleg 25 fővárosi iskolában tanítanak oktatóink, akik munkájukért költségtérítést és utazási hozzájárulást is kapnak – tudtuk meg *Szilánk Zsuzsától*, a program vezetőjétől. „Az ideális oktató elkötelezett tagja a közösségnek, biztos alaptudással rendelkezik a zsidó vallás terén és jól ért az általános iskolás korosztályhoz. Emellett fontos, hogy rugalmasan tudjon alkalmazkodni az iskolák órarendjéhez.”

Jelentkezés: hittan@zsido.com
További információ:

Szilánk Zsuzsa 06309903694

A teremtés koronája

Eheti szakaszunk az emberre vonatkozó rituális tisztasági törvényekkel foglalkozik. A Midrás megjegyzi, hogy az előző heti párasá az állatokra vonatkozó rituális tisztasági törvényeket taglalta, majd hozzát teszi, hogy az emberre vonatkozó törvények ugyanazon okból lettek később tárgyalva, mint amiért az ember teremtésére is utoljára került sor az élőlények közül.

Ezek az okok az alábbiak:

- Ha egy bált szerveznek, úgy illő, hogy a király csak akkor lépjen a bálterembe, mikor már mindenki más ott van, ezzel kifejezve a méltóságát. Hasonlóképpen, az ember, a teremtés koronája is csak akkor teremtett, mikor már a többi élőlény a világon volt.
- Még a látszólag legjelentéktlenebb csúsómászó is magasabb szinten áll a teremtésben mint az ember, így az ember teremtett meg utóljára.

Bár fenti két indok ellentmondásosnak tűnik, valójában mindkettő egyszerre igaz. Az ember különleges, egyedülálló élőlény, ha figyelembe vesszük, hogy testnek és léleknek az ötvöze. És míg a teste halandó, és alacsonyabb rendű teremt-

ménye a Teremtőnek, addig a lelke transzcendens, s valósággal isteni. Spiritualitásunk forrása, mivel Istentől származik, emelkedettebb, ám pont azért, mert nincs rá befolyásunk, nem a mi érdemünk. Ám önfegyelemünk, személyiségünk csiszolása, jellemünk folyamatos javítása a mi munkánk, azért csak mi magunk vagyunk képesek tenni a saját erőfeszítéseinkkel.

Azonban, mivel a Tórát nekünk, embereknek adta az Örökkévaló, és nem a csúsómászóknak, így törvényei ellen is csak mi véthetünk. Tehát még a legalacsonyabb szinten lévő csúsómászó is dicsekedve tekinthet le a teremtés koronájára, az emberre, ha az nem ismeri és követi Teremtője akaratát. Ám az ellenkezője is igaz. Ha gondosan tanulmányozzuk Isten akaratát, töretlen munkával és fegyelemmel csiszoljuk személyiségünket, akkor beteljesíthetjük tervét, és élhetünk úgy, mint a teremtés koronái. Ha képesek vagyunk magunkat uralni, akkor minden mást is uralni fogunk.

*Kovács Kristóf rabbinövendék
cikke Lazar Gurkow rabbi
írása nyomán*

Imaidők a következő hétre:

Talmud Egylet – Sász Chevra Zsinagóga (VI., Vasvári Pál u. 5.)

Vasárnap-péntek: 8:00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök: 19:45: Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek: 18:30: **Hogyan tartsuk kézben az érzelmeinket?**

(Oberlander Báruch előadása);

19:30: *Minchá* délutáni ima, *Kábálát Sábát*, majd *Kidus* és vacsora

Szombat: 8:45: Hetiszakasz-tanulás,

9:15: Reggeli ima, majd *Kidus*; 19:35: Délutáni ima, majd *szeudá slisit*

Óbudai Zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Vasárnap és állami munkaszüneti napok:

10:00: Reggeli ima

Hétfő-péntek (munkanapokon): 6:30: Reggeli ima

Péntek: 19:00: Tanulás, 19:30: *Kábálát Sábát*, majd *Kidus*

Szombat: 9:15: Hetiszakasz a kabbala tükrében

10:00: Reggeli ima, majd *Kidus*

Velem és a Rebbével történt Hogyan tért meg a Rebbe reformhaszidja?

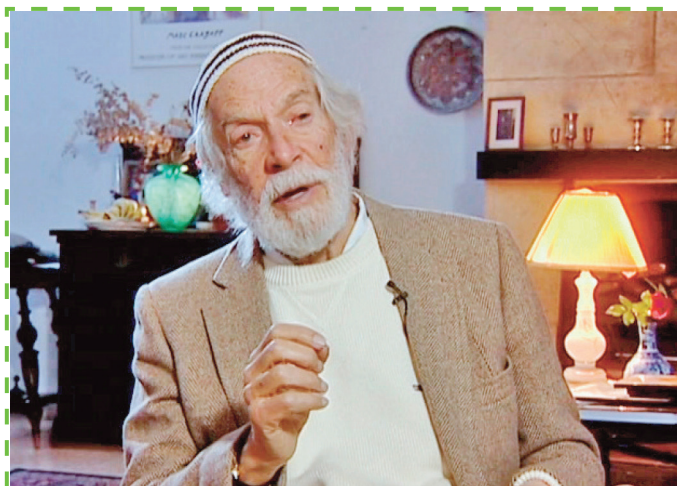
Bostonban nőttek fel a 20-as, 30-as években, anélkül, hogy bármit is megtartottam volna a zsidó hagyományokból. Mikor bár micva korú lettem, egy csütörtök reggel az egyik nagybátyám elvitt a zsinagógába, s elmagyarázta hogyan kell elmondani a Tórára az áldást. Ezután hazamentem, és úgy labdáztam tovább a házunk mellett, mintha semmi sem történt volna. Ami a zsidó tanulmányaimat illeti, a dolog sokáig meg is maradt ezen a szinten. A főiskolás éveim alatt kezdtem el részt venni a *Hillel* és az *Avuka* nevű szervezetek tevékenységében. Ennek eredményeképpen kezdtem el érdeklődni a Tóra és a hagyományok iránt, és ez készítetett arra, hogy Izraelbe menjek dolgozni.

Ám a háború közbelépett. Egy kereskedelmi flottánál teljesítettem szolgálatot, majd a háború befejeztével egy progresszív rabbinikus iskolába iratkoztam be, ahol aztán reform rabbivá avattak.

Ekkoriban kezdtem el érdeklődni a kabbala iránt is. Ez az érdeklődés egészen addig vitt, hogy a híres misztikustól, *Shin Tzadik Setzertől* vettem órákat, s megírtam a *Kilenc és Fél Misztikus* című könyvet, amit 1969-ben publikáltak. Közben közösséget szerveztem New Jerseyben, s belevetettem magam az újságírásba. Ez utóbbi tevékenységemnek köszönhetem a lubavicsi Rebbével való első találkozásomat.

1955-ben volt, épp a Chábád mozgalomról írtam cikket egy ismert magazinnak. A Rebbe ígért ezzel kapcsolatban egy interjúlehetőséget, amit nem csak hogy betartott, de végig elképesztően kedvesen és figyelmesen válaszolt minden kérdésemre. Annyira magával ragadó élmény volt, hogy rövid időn be-

lül gyakorlatilag „betértem” a Chábádba. Mivel ezzel egy időben közösséget is vezettem, a Rebbe hamarosan úgy kezdett kezelni, mintha én lennék az ő „reform küldöttje”. Megkért rá, hogy bármikor, amikor csak szükség van rá, szóljak fel a Tóra védelmében és

Herbert Weiner 34 évig szolgálta rabbiként a Temple Israel nevű New Jersey-i közösséget, egészen 2013-as haláláig. Az interjút jeruzsálemi otthonában adta, 2007 májusában.

segítsem elő a közösségen belüli vallásosabb életmódot. És így is tettem. Az eredményt pedig alig akartam elhinni. Egyre többen és többen lettek vallásosabbak a közösségemből. Persze nem gondolom, hogy miattam, de tény, hogy úgy tűnt, a Rebbe iránymutatásaival célba értem.

Későbbi találkozásaink során még sok mindenről beszélgettünk a Rebbével, például a reformirányzat és a Chábád mozgalom közti különbségről. Azt mondta, hogy mikor egy reform vagy egy konzervatív rabbit kérdezel egy zsidó törvénykezéssel kapcsolatos kérdésről, ők úgy fognak válaszolni, hogy figyelembe vesznek minden létező lehetőséget, és azt fogják mondani, többféle módon is betarthatod a törvényt. Azt fogják sugallni, hogy a te döntésed ezek közül megtalálni a helyes alternatívát, és bármelyik mellett döntesz is,

jól fogsz dönteni, mert az a felsorolt járható utak egyike lesz. Ha egy Chábád rabbit kérdezel meg ugyanerről a dologról, ő úgy fog válaszolni neked, hogy figyelembe fogja venni a te egyéni képességeidet, s hogy vallásosságban jelenleg milyen szinten vagy. Minden bizony-

nyal a Chábád rabbi is több lehetőséget fog kínálni, s elmondja, ha jelenleg nem is tudsz még minden micvát megtartani, akkor egyelőre tartsd meg, amiket most tudsz, s közben folyamatosan törekedj arra, hogy növeljed ezek számát.

Megkérdeztem a Rebbét, hogy milyen tanácsa lenne azok számára, akik valamilyen formában vissza kívánnak térni a valóságossághoz. A Rebbe Elijáhu prófétát idézve azt mondta: „Ne akarj egyszerre mindennek megfelelni. Kezdd lassan. Lépésről-lépésre. Még ha azt is éreznéd, hogy ennél többet is magadra tudsz vállalni, kezd el először csak egy lépéssel, és mondd el magadban: 'Ez a Tóra, és ezek a parancsolatai. Ezeket fogom betartani és teljesíteni, lépésről-lépésre.' És azokat a micvákat, melyeket elkezdted megtartani, mindig teljes odaadással végezd.”

Utoljára akkor beszéltem a Rebbével, mikor sok száz másik emberrel együtt álltam a sorban, arra várva, hogy az áldását kapjam. Mikor elérkeztem, a Rebbe azt mondta nekem: „Ideje, hogy visszatérj a közösségedhez!” – akkoriban még mindig egy reform közösséget vezettem, s ezt a Rebbe is tudta – „most már elmondhatod nekik hogy ortodox zsidó vagy, és mindig az is voltál.” – Így tettem. Mikor visszavonultam a zsinagógai munkámtól, a közösségem ünnepséget szervezett a tiszteletemre, s a szokásos ünnepi beszéd után azt mondtam: „Valamit el kell mondanom nektek. Valamit, amit a lubavicsi Rebbének ígértem meg, hogy megteszek. Mikor megírtam a *Kilenc és Fél Misztikus* című könyvet, ő azt mondta nekem: 'Azt akarom, hogy tízes legyél'. Tízes akarok lenni. Ortodox zsidó akarok lenni. Lelkem mélyén mindig is az voltam, csak sosem ültettem át a gyakorlatba. De most már tényleg ortodox zsidó leszek. Nem elégszem meg többé a kilenc és féllal, tízes akarok lenni.”

Herbert Weiner

Készült a lubavicsi Rebbe életét feldolgozó archívum videóinterjúja alapján.

Az archívum magyar nyelvű változata itt érhető el:

www.youtube.com/alubavicsirebbe

Napi bölcsesség

Találd meg önmagad!

Sok kétségbeesés a gögben gyökerezik. Ha felfognánk, kik vagyunk valójában, nem csalódnánk annyit magunkban.

Tzvi Freeman a lubavicsi Rebbe tanításai alapján

A rabbi válaszol

A menedékvárosok lakói

Tisztelt Rabbi!

Teológiát tanuló fiatal vagyok és egyik órámon felmerült egy kérdés. A Tóra kimondja, hogy minden izraelita férfinak évi háromszor fel kell mennie Jeruzsálembe. Tegyük fel, hogy egy férfi azonban nem szándékosan embert ölt és egy menedékvárosba kell mennie. Ebben az esetben mi a teendő? Az élet védelmében nem megy fel Jeruzsálembe? Vagy a nagy parancsolat alapján szereti Istent és megkockáztatja még a vérbosszuló rokot is? Válaszát előre is nagyon köszönöm!!

Zsombor

Kedves Zsombor!

A kérdés megválaszolásához először tisztázzuk a zarándoklat micváját, majd a menedékvárosok mibenlétét!

A zarándokünnepek

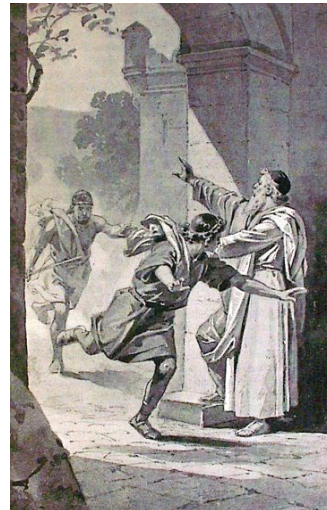
Több helyen szerepel az a parancsolat Tórában, hogy „háromszor az esztendőben jelenjen meg minden férfi közületek az Úr, Izrael Örökkévaló Istenének színe előtt” vagyis zarándokoljon el a jeruzsálemi Szentélybe (2Mózes 23:17., 34:23., 5Mózes 16:16.). Ezzel kapcsolatban előírja a Tóra azt is, hogy „ne jelenjen meg az Örökkévaló színe előtt üresen”, innen vezeti le a Talmud (Chágigá 7a.), hogy égő áldozatot kell bemutatnia a zarándokoknak. És mivel szintén micva, hogy örvendezni kell az ünnepen (5Mózes 16:14., 3Mózes 23:41.), ami pedig mindenképpen összekapcsolódik a húsvéssal (lásd 5Mózes 27:7.) ezért egy béke-

áldozatot is kellett hozni (Talmud uo. 2a., 9a.). Míg előbbit teljesen elégették az oltáron (3Mózes 1:9.), az utóbbinak csak kis részét áldozták fel (uo. 3:3-4.), a maradékot pedig az áldozatot bemutató és családja ette meg (uo. 19:6.), Jeruzsálem határain belül (5Mózes 12:17-18.). A háláchá ugyanakkor felhívja rá a figyelmet, hogy az ilyen nagy étkezésekre szegényeket, árvákat, özvegyeket is meg kell hívni, mert nem illik, hogy az ember szűk családon belül ünnepeljen csak és megfélekedzen a szegényekről (Maimonidész, Az ünnepi békeáldozat szabályai 2:14.).

Ahogy a fent idézett vers is mutatja, ez a micva férfiakra vonatkozik. Ebből kifolyólag a zarándoklatok idején kiürültek a falvak, ennek kapcsán az Örökkévaló ígéretet tett, hogy „Ha majd elűzők népeket előled és kiterjesztem határodat nem fogja megkívánni senki a te országodat midőn felmész, hogy megjelenjél az Örökkévaló, a te Istened színe előtt háromszor az évben” (2Mózes 34:24.). Szokás volt továbbá, hogy a már járnitudo kisfiúkat is magukkal vitték Jeruzsálembe, hogy megtanítsák a micvákra (Talmud uo. 2a.). A nőknek ugyan nem kötelező elzarándokolni a Szentélybe, de csatlakoztak a családjaikhoz Jeruzsálemben ők is, hogy együtt ünnepelhessenek, hisz az ünnepi öröm számukra is kötelező (Kidusín 34b.).

A Tóra azt is előírja, hogy legalább egy napot Jeruzsálemben kellett tölteni, nem volt szabad azonnal, az áldozat bemu-

tatása után hátat fordítani a városnak (5Mózes 16:7., Chágigá 17a-b.; Maimonidész, A zsengek bemutatásának szabályai 3:14.), hiszen bizonyos szempontból egyfajta spirituális töltekezés volt a három zarándokünnepe. A zarándokünnepek

Charles Foster: Bibliai történetek

egyik csodája éppen az volt, hogy akárhányan is zarándokoltak Jeruzsálembe és a Szentélybe, mégis mindig mindenkinek jutott elég hely (Az atyák bölcs tanításai 5:5.).

A menedékvárosok

Ha valaki véletlenül megöl egy embert, akkor el kellett menekülnie egy ún. menedékvárosba és addig ott kellett élnie, amíg a főpap meg nem halt (4Mózes 35:11., 5Mózes 19:5.). Ezzel részint engesztelést szerzett amiért – ha nem is szándékosan – embert ölt (Mákot 2b., 11b.), másrészt védelmet jelentett a vérbosszú ellen (4Mózes uo. 25-27.). A menedékvárosokat őrizték is, hogy a bosszúszomjas rokonságot távol tartsák (Mákot 10a.).

Az, aki véletlenül embert ölt, a főpap halálakor hagyhatta el legközelebb a menedékvárost (4Mózes uo. 25.), és élhette tovább az életét – kivéve, hogy ha valami magas tisztséget töltött be korábban, azt többet nem kaphatta vissza, méltatlanná vált rá (Mákot 13a.). A Talmud (uo. 11a.) felteszi a kérdést, mi köze volt mindehhez a főpaprak, miért éppen az ő haláláig kellett ott maradnia a vétkeseknek? A válasz az, hogy Jom kipurkor a főpap az egész zsidó népért imádkozik a Szentek Szentjében, és talán, ha jobban, őszintebben, nagyobb átéléssel imádkozott volna a népért, akkor ez a haláleset nem fordult volna elő (lásd még Targum Jonátán 4Mózes uo.). Ezzel mintegy a főpapot tették felelőssé az ilyen esetekért. Nem véletlen, hogy a főpapak edesanyjai mindig nagyon sokat tettek a menedékvárosok lakóiért. Gondoskodtak az ellátásukról, hogy semmiben ne szenvedjenek hiányt, és ne imádkozzanak a főpap haláláért (Mákot uo.).

A menedékvárosok elhagyása

A menedékvárost a lakói nem hagyhatták el semmilyen körülmények között, még egy micva kedvéért sem. Akkor se mehettek ki, ha katonának kellett volna állniuk, vagy tanúskodniuk kellett volna, még akkor sem, ha a vallomás megmenthetett volna valakit (Mákot 11b.). Ha valaki kiment a városból, akkor addig, amíg vissza nem tért, nem állt védelem alatt (uo. 12a.).

Oberlander Báruch

Gut Sábesz – megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület / Published weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary
1052 Budapest, Károly körút 20.

Telefon: +36-1-268-0183
www.zsido.com / info@zsido.com
Felelős kiadó: Oberlander Báruch rabbi
Főszerkesztő: Steiner Zsófia

A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja el!

Munkatársak: Golubovics Martina,
Dénes Anna, Kovács Kristóf
Nyomdai előkészítés: Juhász Valéria
ISSN 1416-4604